

Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių bibliotekos veikla 2022 metais

2022-ieji Bibliotekai, Vilniui, Lietuvai ir Europai buvo daug kuo ypatingi. Kartu su sostinės gyventojais ir jos svečiais, taip pat gausia tarptautine mokslo, meno ir kultūros bendruomene Biblioteka gražiai paminėjo Vilniaus ir Lietuvos spaudos 500 metų jubiliejų. Pačiai atminties institucijai 2022-ieji buvo svarbi sukaktuvinė data, žyminti jos 110-ąsias įkūrimo metines. Galiausiai 2022-ieji ženklina reikšmingą visų statybos darbų pakopą: tais metais baigta buvusio saugyklų pastato rekonstrukcija. Kad ir kaip liūdna, visi šie ir daugybė kitų svarbių įvykių, jubiliejų ir sukaktuvių vyko žiaurios Rusijos agresijos prieš Ukrainą, ukrainiečių tautos ir jos kultūros naikinimo ir ukrainiečių didvyriškos kovos su agresoriais aplinkybėmis.

Bibliotekos veiklą kurį laiką trikdė ekstremalioji padėtis, paskelbta „COVID“ viruso pandemijai suvaldyti. Pirmąjį metų ketvirtį dalis Bibliotekos darbuotojų dirbo nuotoliniu būdu, tačiau sparčiai prie pabaigos ėję priestato rekonstrukcijos darbai ir būtinybė perkelti dokumentus iš laikinos saugojimo vietos į naujas saugyklas vertė telktis ir imtis neatidėliotinų darbų. Kovo 21 d. visi Fondų ir vartotojų aptarnavimo skyriaus, turinčio 2,5 mln. egzempliorių Pagrindinio fondo dokumentų, darbuotojai buvo atšaukti iš nuotolinio darbo. Prasadėjo laikinojoje saugykloje, taip pat įvairiose rūmų patalpose talpinamo fondo ruošimas perkelti.

Lygia greta kėlimo darbus ėmė planuoti ir specializuotieji skyriai, saugantys vertingą kultūros paveldą: rankraščius, retus spaudinius, senąją periodiką, žemėlapius, grafikos bei kitus dailės kūrinius ir kt. Veikiai darbuotojai stojo į talkas ir pradėjo kelti dokumentus. Pirmoji talka įvyko spalio 3 dieną. Jos metu ir vėliau keltas visas didelis senosios periodikos fondas, užėmęs 1100,5 m lentynų. Jis baigtas kelti spalio 26 dieną. Lapkritį pajudėjo pirmieji padėklai su knygomis iš Galinės kaime įsikūrusios laikinosios saugyklos. Mat ją Biblioteka iki 2023 m. balandžio turėjo grąžinti savininkams.

Nežiūrint sudėtingo laikotarpio, Bibliotekos darbuotojai stengėsi, kad vartotojų interesai nenukentėtų visu statybų ir kėlimo darbų laikotarpiu. Sutelktomis jėgomis, sėkmingu planavimu, kolektyvo darbštumu tai pavyko pasiekti. Metiniai darbų rodikliai, palyginti su 2021 metais, ūgtelėjo, kai kurie – ženkliai.

Informacijos išteklių komplektavimas

Kiekviena biblioteka sėkmingai gyvuoja, jei tinkamai apsirūpina informacijos ištekliais. Šią Bibliotekos veiklą apibūdina 1 lentelė.

2022 m. nauji dokumentai Bibliotekoje buvo komplektuojami iš tradicinių šaltinių: privalomojo egzemplioriaus (34,3 proc. visų gautų spaudinių), dovanų (31,1 proc.), knygų mainų (17,6 proc.), periodikos prenumeratos (15,6 proc.) ir pirkimų (1,3 proc.).

Maloniai nuteikė tai, kad privalomojo egzemplioriaus 2022 m. gauta 391 egz. daugiau nei 2021 metais. Liūdino kita aplinkybė: kasmet brangstant leidinių prenumeratai, labai išaugo jai skirtos išlaidos. 2022 m. prenumerata pabrango 6 802 eurai, nors užsakomų leidinių skaičius ne padidėjo, o netgi 2 pavadinimais sumažėjo. Svarbus komplektavimo šaltinis liko pirkimai.

Vis dėlto dėl lėšų stygiaus naujų leidinių Bibliotekos skaitytojams nupirkta mažiau – tik už 6 638 eurus (2021 – už 8 326 Eur, 2020 – už 11 021 Eur). Kaip ir ankstesniais metais, vienas iš vandeningiausių šaltinių buvo knygų mainai: 2022 m. iš 301 mainų partnerių gauta 1 825 vnt. spaudinių už 35 154,54 Eur, o jiems išsiųsta 1 913 vnt. už 20 372,83 Eur.

1 lentelė. LMAVB dokumentų fondo pokyčiai 2022 m.

Eil. nr.	Fondo pavadinimas	Fiz. vnt. 2021-12-31	Gauta fiz. vnt.	Nurašyta fiz. vnt.	Fiz. vnt. 2022-12-31
1.	Pagrindinis	3 285 468	11 548	30 308	3 266 708
2.	Grupuojamųjų dokumentų	1 132	19	334	817
3.	Atsargos	415 844	–	366	415 478
4.	Mainų	18 306	2 443	1 919	18 830
	Iš viso:	3 720 750	14 010	32 927	3 701 833

Nuo 2022-02-24 mainai su Rusijos ir Baltarusijos partneriais buvo sustabdyti dėl šioms valstybėms paskelbtų Europos Sąjungos sankcijų. Į Ukrainą leidiniai nebuvo siunčiami dėl karo padėties, tikėtasi mainus su šios šalies mainų partneriais atnaujinti kitais metais.

Dovanos ir kitokia neatlygintina parama yra vienas iš sunkiau numatomų komplektavimo šaltinių. 2022 m. į Pagrindinį fondą neatlygintinai perduota 3 222 įvairių dokumentų iš privačių asmenų bei organizacijų (2021 – 2 337 egz.), į Mainų fondą – 2 397 dokumentų.

2022 m. Biblioteka skaitytojams suteikė nuolatinę prieigą prie 23 duomenų bazių, iš kurių 15 buvo prenumeruojamos, viena nupirkta, o 7 gautos nemokamai.

2021 m. pasibaigus „eMoD.LT“ projektui, Lietuvos mokslinių bibliotekų asociacija numatė 2021–2023 m. duomenų bazių prenumeratą vykdyti, sulaukusi finansavimo iš Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos. Pastarajai prenumeratai skyrus mažiau lėšų, Bibliotekai teko atsisakyti dalies duomenų bazių. 2022 m. Biblioteka per Lietuvos mokslinių bibliotekų asociaciją prenumeravo šias duomenų bazes:

1. „Cambridge Core“ (Full Collection);
2. „EBSCO eIFL.net“ duomenų bazių paketą (8 licencijuotos ir 6 nemokamos duomenų bazės);
3. „JSTOR“ (Essential Collection, „ARTSTOR Digital Library“);
4. „Nature“;
5. „Springer Journals“;
6. „Taylor & Francis“.

Už šių duomenų bazių prenumeratą Biblioteka sumokėjo 15 164 Eur tikslinį kofinansavimo įnašą. Mokslinių bibliotekų paraiškas Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos finansavimui 2023 m. gauti vertino Lietuvos mokslo tarybos ekspertai. Jie patvirtino LMA Vrublevskių bibliotekos pateiktą pageidaujimų duomenų bazių sąrašą.

Dėl Baltarusijai taikomų sankcijų Biblioteka atsisakė prieigos prie daugelį metų nemokamai teiktos Baltarusijos Nacionalinio teisinės informacijos centro duomenų bazės „ЭТАЛОН-ONLINE“.

Nepaisant „COVID-19“ pandemijos ir karantino, per 2022 m. Bibliotekos Rankraščių skyriuje buvo įsteigti net 9 nauji Lietuvos mokslui, kultūrai ir menui nusipelnusių asmenų fondai (2021 – 3): F443 – Romo Pakalnio, F444 – Onos Atlavinytės, F445 – Vytauto Pranciškaus Straizio, F446 – Juozo Misevičiaus, F447 – Marcelino Šikšnio-Šiaulėniškio, F448 – Zavkevičių

giminės, F 449 – Vidos Girininkienės, F450 – Antano Purėno, F451 – Tomo Sakalausko. Iš viso gauta 1176 rankraštinių dokumentų vienetai (2021 – 831).

Vartotojų aptarnavimas

LMAVB darbuotojai stengėsi, kad Bibliotekos vartotojai galėtų naudotis visais jos sukauptais informacijos ištekliais. Tačiau dėl sudėtingos geopolitinės padėties, pandemijos bei ekstremaliosios padėties, taip pat dėl statybos darbų tai pasiekti pavykdavo ne visuomet. Padėtį kartais apsunkindavo ir nenumatyti įvykiai.

Dar 2021 m. gruodį Biblioteką pasiekė Gamtos tyrimų centro raštas su prašymu perimti parankinį BOI fondą, skirtą Botanikos instituto tyrėjų poreikiams. Iš karto sutarta kėlimo darbus atlikti iki 2022 m. pabaigos, tačiau metų viduryje padėtis pasikeitė iš esmės: Bibliotekos paprašyta minėtą fondą išsivežti per keletą mėnesių. Nors buvo vasara, teko skubiai telkti darbuotojus. Iki rugsėjo peržiūrėti dokumentai, užėmę 300 lentynų metrų, 12195 egzemplioriai supakuoti ir pervežti į rekonstruotą saugyklą, o 14240 nepaklausių ir besidubliuojančių – nurašyta. Nuo rudens visi šios mokslo šakos spaudiniai vartotojams jau buvo prieinami Tyrėjų informacinio aptarnavimo skyriaus Fizinių mokslų skaitykloje.

Didieji kėlimo darbai prasidėjo rudenį. Keliant senosios periodikos fondą, spalį teko stabdyti Senosios periodikos skaityklos darbą, iš anksto apie tai perspėjus skaitytojus. Perkėlus šį fondą, skaitytojams jo dokumentai imti išduoti T. Vrublevskio skaitykloje.

Ruošiantis rūmų pastato pertvarkai, spalį buvo išskirstyta Bendroji skaitykla. Darbuotojų darbo vietos ir įranga greitai perkeltos į Atvirųjų fondų ir Periodikos skaityklas. Čia iki metų pabaigos toliau aptarnauti visi, skaitę Bendrojoje skaitykloje.

Nors dirbta nelengvomis sąlygomis, lankytojų 2022 m. sulaukta daugiau, nei 2021-aisiais – registruoti 26516 apsilankymai (2021 m. – 21802), dokumentų išduota taip pat daugiau – 64147 egz. (2021 m. – 57684).

2022-aisiais padaugėjo užsienio tyrėjų ir mokslo darbuotojų, apsilankusių ir dirbusių specializuotų skyrių skaityklose: jų buvo 143 (2021 m. – 76, o 2020 m. – vos 47). Daugiausia mokslininkų atvyko iš Lenkijos – 97, iš Baltarusijos ir Vokietijos – po 10, iš Čekijos – 7, Italijos – 4, JAV – 3, Belgijos, Didžiosios Britanijos, Estijos, Rusijos – po 2, Izraelio, Latvijos, Prancūzijos, Suomijos – po 1.

2 lentelė. Užsienio šalių mokslininkų apsilankymas LMAVB

Eil. nr.	Šalis	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.
1.	Lenkija	122	121	32	63	97
2.	Baltarusija	54	43	8	3	10
3.	Rusija	6	13	1	1	2
4.	Vokietija	5	7	0	2	10
5.	JAV	4	4	0	1	3
6.	Italija	0	0	2	1	4
7.	Bulgarija	1	1	0	0	0
8.	Didžioji Britanija	2	1	1	0	2
9.	Prancūzija	0	1	0	0	1
10.	Švedija	0	0	0	1	0
11.	Latvija	8	5	0	0	1
12.	Singapūras	0	0	1	0	0

13.	Čekija	3	0	0	0	7
14.	Ispanija	0	1	1	0	0
15.	Šveicarija	0	1	0	1	0
16.	Ukraina	6	7	1	0	0
17.	Japonija	5	1	0	0	0
18.	Izraelis	1	2	0	0	1
19.	Estija	0	1	0	0	2
20.	Austrija	0	1	0	2	0
21.	Australija	0	1	0	0	0
22.	Nyderlandai	0	2	0	0	0
23.	Belgija	0	0	0	1	2
24.	Suomija	0	0	0	0	1
	Iš viso:	217	213	47	76	143

Nemažai vartotojų naudojosi Bibliotekos informacine sistema, įvairiais skaitmeniniais ištekliais ir duomenų bazėmis. Informacija apie tai pateikta 3 ir 4 lentelėse.

3 lentelė. Paieškų ir atsisiuntimų skaičius

Katalogas	Paieškų skaičius	Įrašų peržiūrų skaičius	Visatekusių dokumentų atsisiuntimų skaičius
Bendrasis katalogas	108 430 2021 – 107 945 2020 – 107 850	68 663 2021 – 59 895 2020 – 65 313	neskaičiuojama
Rankraščių katalogas	48 894 2021 – 56 179 2020 – 55 338	18 348 2021 – 17 233 2020 – 15 311	neskaičiuojama
Skaitmeninis archyvas („DSpace“)	1 881 836 2021 – 2 909 733 2020 – 3 335 006	4 896 501 2021 – 4 962 651 2020 – 3 953 589	2 942 155 2021 – 3 024 918 2020 – 2 310 655
„eLABa“ talpykla			8 485 2021 – 20 817

4 lentelė. Bendroji skaitmeninio archyvo („DSpace“) statistika

	Iš viso iki 2020-12-31	Iš viso iki 2021-12-31	Iš viso iki 2022-12-31	Per 2022 metus
Rinkiniai ir kolekcijos	775	804	845	41
Dokumentai	26 619	27 050	28 803	1 753
Registruoti vartotojai (be darbuotojų)	2 127	2 672	3 170	498
Apsilankymų (registruotų vartotojų prisijungimų) skaičius	15 705	18 755	21 446	2 691
Suskaitmeninti rankraščiai	8 527	8 652	8 745	93
Tarnybinis archyvas	14 946	14 996	16 017	1 021
Iš viso dokumentų:	26 619	27 050	28 803	1 753

Bibliotekos darbuotojai stengiasi, kad kuo daugiau elektroninėje erdvėje neatspindėtų dokumentų būtų prieinama internete, nes vartotojai kuo toliau, tuo rečiau paiešką vykdo kortelių kataloge. Šią veiklos sritį atspindi 5 lentelė.

5 lentelė. Įrašų skaičius (iš viso) kataloguose ir DB

Katalogas	Įrašų skaičius
Bendras katalogas („mab01“)	446 297
Rankraščių katalogas („mab04“)	88 056
Bibliografijos katalogas („mab05“)	54 064
Bibliografijos katalogas („mab08“)	22 483
Mokslotyros duomenų bazė („mab07“)	1 507
Autoritetinių įrašų duomenų bazė („lbt11“)	6 428
Skaitmeninis archyvas („DSpace“)	28 803
Bendras duomenų bazių įrašų skaičius	647 638
Egzempliorių skaičius	1 437 979

Komunikacijos skyriaus duomenimis, Bibliotekos lankytojams 2022 m. buvo surengti 27 įvairūs renginiai, juose apsilankė 880 asmenų. Vis dėlto po karantino nemažai lankytojų negrįžo į vietoje vykstančius renginius, jie mieliau rinkosi filmuotos medžiagos peržiūras. Augo virtualių peržiūrų skaičius Bibliotekos socialiniuose tinkluose, gausėjo tinklalaidės klausytojų. Tai atspindi 6 lentelė.

6 lentelė. Socialinių tinklų veiklos rodikliai

Tinklalaidė <i>Vrublevskių biblioteka ir bičiuliai</i> , turinio formavimas, anonsavimas	39 įrašai dviejose „Anchor“ platformose, vidutinis vieno epizodo klausytojų skaičius – 11	Klausytojų „Spotify“ platformoje – 479, padidėjo 133
Socialinis tinklas „Facebook“	225 įrašai	Sekėjų skaičius augo nuo 6154 iki 6479
Socialinis tinklas „Instagram“	134 įrašai: iš jų 29 istorijos, 105 įrašai pagrindiniame puslapyje	678 sekėjai, padidėjo 111
Socialinis tinklas „Youtube“	28 nufilmuoti, sumontuoti ir pavišinti videofilmai	330 sekėjų, padidėjo 116, peržiūrų – 32 212

Vienas iš Bibliotekos darbo barų – atsakyti į vartotojų užklausas raštu ir žodžiu. Šis darbas nebuvo apmiręs ir karantino metu, tačiau 2022 m. ypač išaugo rašytinių bibliografinių užklausų skaičius (2158; 2021 – 1731). Jų būta labai sudėtingų, reikalaujančių daug darbo laiko. Daugiausia tokių užklausų sulaukė Rankraščių, Retų spaudinių, Mokslinės informacijos ir Tyrėjų informacinio aptarnavimo skyriai. Pastarasis padalinys atlieka didžiulį darbą, teikdamas tyrėjams bibliometrines konsultacijas su citavimo rodikliais (pateikta 115 sąrašų).

Kaip ir pirmaisiais pandemijos metais, dalis tradicinių paslaugų 2022-aisiais vartotojams persikėlė į virtualią erdvę. Joje eksponuotos 6 teminės parodos. Be jų, įvairiose kitose erdvėse surengtos dar 46 teminės parodos. Kai kurios iš jų sulaukė labai didelio visuomenės susidomė-

jimo, jas gausiai lankė. Tokios buvo: „Pranciškaus Skorinos „Mažajai kelionių knygelei“ – 500“ (D. Narbutienė, S. Narbutas), „Lietuvos karaimų praeitis ir nūdienu LMA Vrublevskių bibliotekos rinkiniuose“ (E. Paškevičiūtė-Kundrotienė, R. Kazlauskienė), „Nuo akmens iki kodekso: įvairenybės iš knygos istorijų“ (A. Zemkajutė). Pastarąją parodą aplankė 27 ekskursijos, iš jų 3 vyko anglų kalba.

Informacijos išteklių tvarkymas

Kaip ir ankstesniais metais, didžiausia informacinių išteklių tvarkymo našta teko Fondų ir vartotojų aptarnavimo, Katalogų, Mokslinės informacijos, Rankraščių, Retų spaudinių ir kitoms skyriams. 2022 m. svarbesnė buvo Katalogų skyriaus veikla. Šio padalinio darbuotojos per metus sukatalogavo 13 409 pavadinimus spaudinių, susistemino – 14 309, sudalykino – 4 081, elektroniniame kataloge suredagavo 24 389 įrašus ir sunormino 3 854 vardus.

Įprastinę šio ir kitų skyrių veiklą papildė vienas itin svarbus dėmuo – pasiruošimas pereiti prie naujos kartos bibliotekinės informacinės sistemos ALMA. Pasiruošimo metu teko suredaguoti didelį skaičių nekokybiškų įrašų, taip pat susipažinti su minėta sistema. Pažintis prasidėjo birželio 9 dieną. Tuomet bibliotekinkams buvo pristatyta sistema ALMA, įvyko seminaras-diskusija „Ex Libris debesijos sistema ALMA: diegimo patirtis“. Patirtimi su kolegomis pasidalijo N. Kolesinskienė, dalyvavusi šios sistemos diegimo darbuose Vytauto Didžiojo universiteto bibliotekoje. Lapkričio 17 d. Bibliotekos specialistams pristatyta Kauno kolegijos patirtis, o gruodžio 9 d. – Vytauto Didžiojo universiteto bibliotekos įdirbis, sistema ALMA tvarkant specialiąsias kolekcijas.

Ruošiant bibliografinius duomenis perkelti į ALMA sistemą, nustatyta daug nekokybiškų bibliografinių aprašų. 2022 m. šioje srityje dirbta pasiraitytus rankoves: buvo sutvarkyti ir perkėlimui parengti 8 859 bibliografiniai įrašai.

Gausindamas internetu prieinamą bibliografinę informaciją, 2022 m. Retų spaudinių skyrius į ALEPH sistemą įkėlė 6 962 naujus spaudinių aprašus, sunormino 238 vardus, o Rankraščių skyrius įkėlė 1 883 gautų naujų rankraštinųjų dokumentų aprašus.

Fondų ir vartotojų aptarnavimo skyrius trumpuoju aprašu aprašė 1 530 elektroniniame kataloge dar neatspindėtų leidinių.

Mokslinis darbas

Bibliotekos darbuotojai 2022 m. vykdė trejopus mokslinius tyrimus 34 temomis:

- I. Raštijos paveldo:
  - a) senųjų spaudinių tyrimai (4 temos);
  - b) rankraštinųjų dokumentų tyrimai (10 temų);
  - c) raštijos, knygos ir mokslo istorijos sklaidos tyrimai (3 temos);
  - d) raštijos paveldo restauravimas ir konservavimas (3 temos).
- II. Mokslo istorijos tyrimai (13 temų).
- III. Bibliometriniai mokslo publikacijų tyrimai.

2022 m. Bibliotekos mokslo darbų planas buvo sėkmingai įgyvendintas. Tai – Dokumentų konservavimo ir restauravimo, Mokslinės informacijos, Rankraščių, Retų spaudinių, Tyrėjų informacinio aptarnavimo skyrių ir Direkcijos nuopelnas. Reikšmingais darbais bei publikacijomis prie jų prisidėjo ir Knygos muziejaus darbuotojos.

Svarūs pasiekimai rėmėsi geru ankstesnių metų įdirbiu. Lapkričio 3 d. Lietuvos mokslo tarybos svetainėje paskelbtuose oficialiuose kasmetinio 2021 m. universitetų ir mokslo tyrimų institutų veiklos vertinimo rezultatuose Biblioteka užėmė kuklią, bet tvarią vietą. „Vieversiu“ teikta 13 Bibliotekos darbuotojų mokslo darbų: 6 humanitarinių mokslų ir 7 socialinių moks-

lų publikacijos. Jos įvertintos 230,494 balo (atitinkamai 208 ir 22,494 balo). Daugiausia balų Bibliotekai pelnė Balstogėje išleista dr. S. Narbuto monografija apie ankstyviausias Lietuvos Didžiosios Kunigaikštijos knygas (197).

2022 m. Biblioteka išleido 3 leidinius:

1. *LMA Vrublevskių bibliotekos darbai*. Tęstinis mokslo darbų leidinys, 2022, 11 tomas, ISSN 2783-7300.

2. Narbutas, Sigitas. *Ankstyviausieji Lietuvos Didžiosios Kunigaikštijos leidiniai. Skiriama Pranciškaus Skorinos 550-osioms gimimo ir „Mažosios kelionių knygelės“ 500-osioms išleidimo metinėms = Najwcześniejsze wydania Wielkiego Księstwa Litewskiego poświęcone 550. rocznice urodzin Franciszka Skoryny i 500. rocznice opublikowania „Malej księżeczki podróżnej“*. Białystok: Książnica Podlaska im. Łukasza Górnickiego; Wilno: Biblioteka im. Wróblewskich Litewskiej Akademii Nauk, 2022. 279 p. ISBN 978-83-66137-61-5.

3. Pleskačevskaja, Inesa. *Istoriniai pasivaikščiojimai su Pranciškumi Skorina*. Iš rusų k. vertė Irena Aleksaitė. Vilnius: Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių biblioteka. 194 p.: iliustr. ISBN 978-9986-498-84-1.

Vienas iš svarbiausių mokslo renginių 2022 m. buvo tarptautinė mokslinė konferencija „Pranciškus Skorina ir Renesanso knygos kultūra. Skorinos *Mažajai kelionių knygelei* – 500“. Konferencija buvo surengta su partneriais: VU Komunikacijos fakultetu, Lietuvių kalbos ir Lietuvių literatūros ir tautosakos institutais. Ji vyko rugsėjo 22–23 d. Lietuvos mokslų akademijos salėse. Konferencijos organizaciniame komitete dirbo dr. Sigitas Narbutas ir dr. Rima Cicėnienė. Dr. R. Cicėnienė buvo ir birželio 15–17 d. Vilniuje vykusios tarptautinės mokslinės konferencijos „Joachimas Lelevelis ir pagalbinių istorijos mokslų praeitis, dabartis, ateitis“ organizacinio komiteto narė.

Įvairiose mokslinėse konferencijose šalyje ir užsienyje Bibliotekos darbuotojai perskaitė 15 pranešimų, parengė 26 straipsnius ir 14 mokslo sklaidos publikacijų.

2022 m. keli Bibliotekos darbuotojai kėlė kvalifikaciją užsienio stažuotėse. A. Zemkajutė liepos 8–17 d. dalyvavo tarptautinėje Baltijos žydų paveldo studijų programoje, o lapkričio 12–19 d. stažavosi Lenkijos MA bibliotekoje Krokuvoje. Dr. K. Rekašiūtė ir S. Jaskelvičiūtė rugsėjo 12–18 d. stažavosi Prahoje, Karolio universitete, vykusioje tarptautinėje mokykloje „Gydytojas, leidėjas ir sodininkas: 500 metų nuo P. Skorinos veiklos perkėlimo iš Prahos į Vilnių“.

Biblioteka priėmė du stažuotojus iš Lenkijos: gegužės 2–6 d. Vilniuje stažavosi Vroclavo universiteto Teisės, administravimo ir ekonomikos fakulteto bibliotekininkai Karina Sołtysiak ir Tadeusz Juchniewiczus.

Spalio 28 d. Retų spaudinių skyriaus darbuotojas Timofejus Murašovas Vilniaus universitete apgynė humanitarinių mokslų srities filosofijos mokslo krypties disertaciją „Sugrįžimo prie mąstymo ištakų problema Levo Šestovo filosofijoje“ ir įgijo mokslų daktaro laipsnį. Jis padidino aukščiausią kvalifikaciją turinčių darbuotojų skaičių – 2022 m. Bibliotekoje dirbo jau 13 mokslo daktarų.

Dokumentų konservavimo ir restauravimo skyriaus darbuotojai 2022 m. ne tik vykdė aukštos kvalifikacijos reikalaujančius darbus, bet ir švietė visuomenę išskirtiniais edukaciniais renginiais. Vilniaus knygų mugės metu jie lankytojams surengė tris užsiėmimus, pavadintus „Parašyk atvirlaiškį senoviniu rašalu“, ir dar tris, pavadintus „Kokiu rašalu rašė Pranciškus Skorina?“, – Bibliotekoje. Vienoje iš šių edukacijų dalyvavo ir 6 Latvijos restauratorių sąjungos nariai. Nuo 2022 m. balandžio šiame skyriuje dirba Ukrainos restauratorė Olena Sagaida. Rugsėjo 7 d. Kilnojamyjų kultūros vertybių restauratorių atestavimo komisijai patvirtinus jos Ukrainoje įgytą aukščiausią dailininko-restauratoriaus kvalifikacinę kategoriją, O. Sagaida papildė Bibliotekos aukščiausios kategorijos restauratorių būrį. Dabar čia jų dirba keturios tokios specialistės.

Na, o šio skyriaus darbuotojai per 2022 m. restauravo 20 224 sąlyginius lapus, arba 57 vienetus, dokumentų, o 1 685 – įrišo.

Profesinį mokslinį LMAVB darbuotojų potencialą patvirtina jų dalyvavimas aukšto lygio profesinėje ekspertinėje veikloje. Dr. Rima Cicėnienė darbavosi „eLABa“ konsorciumo valdyboje, UNESCO programos *Pasaulio atmintis* nacionaliniame komitete, Kultūros ministerijos įsteigtame projektų programos „eKultūra“ ekspertų kompetencijos tinkle ir Europos kultūros paveldo kompetencijų centro projekto „4CH“ valdyboje. Aukščiausios kategorijos restauratorė Edita Keršulytė – Kilnojamųjų kultūros vertybių restauratorių atestavimo komisijoje (atestuotas 51 restauratorius) ir Lietuvos standartizacijos departamento Technikos komitete (LST TK 81 *Kultūros vertybių išsaugojimas*). Tokių pačių kvalifikacijų jos kolegė Birutė Giedraitienė – Europos knygų ir popieriaus konservavimo ir restauravimo tyrimų centre (Kremsas, Austrija; Lietuvos atstovė). Dr. Sigitas Narbutas dirbo Vilniaus universiteto taryboje.

2022 m. Bibliotekos darbuotojai svariai padirbėjo įvairiuose bibliografinio darbo baruose. Jie rengė kelias bibliografines rodykles ir kūrė kelias duomenų bazes. Ši jų veikla atsispindi 6 lentelėje.

6 lentelė. Duomenų bazių kūrimas

Duomenų bazės pavadinimas	Vykdytojai	Atliekami darbai
LMAVB darbuotojų publikacijų duomenų bazė, publikacijų apie LMAVB duomenų bazę	E. Šegždienė	Darbuotojų publikacijų registravimas – 1 442 įrašai; publikacijos apie biblioteką – 172 įrašai
Jono Basanavičiaus bibliografinis duomenų bazė	V. Juodėnienė, R. Putkienė, A. Šalnaitė, dr. G. Miknienė	ALEPH sistemoje (MAB08 bibliotekėlėje) redaguoti 1 369 įrašai, sukurti 408 nauji įrašai
„eLABa“ PDB	E. Šegždienė, A. Trumpienė, B. Valeckienė	Įrašų kūrimas ir redagavimas, 722 įrašai
Kristijono Donelaičio duomenų bazė	dr. D. Narbutienė, D. Palačionytė	Sukurti 29 nauji įrašai, redaguoti 32 įrašai
XVIII a. Lietuvos lotyniškų knygų bibliografijos duomenų bazė	dr. D. Narbutienė	Naujų įrašų nesukurta, yra 1843 įrašai
Lietuviškų periodinių leidinių publikacijų duomenų bazė	R. Putkienė, A. Šalnaitė	Sukurti 244 nauji įrašai, redaguoti 5 244 įrašai

2022 m. Mokslinės informacijos skyriuje buvo rengiamos dar 3 bibliografinės rodyklės: *Mikalojaus Konstantino Čiurlionio bibliografija* (tęsimi darbai, pradėti 2020-aisiais; 2022 sukurti 4 459 įrašai), *Algimanto Grigelio bibliografijos rodyklė* (465 įrašai) ir *Regimantos Stankevičienės bibliografijos rodyklė* (343 įrašai).

Bibliometriniai mokslo publikacijų tyrimai telkiasi Tyrėjų informacinio aptarnavimo skyriuje. 2022 m. jo darbuotojos A. Trumpienė, J. Stankevič, E. Šegždienė ir S. Dagienė sudarė 115 mokslinių publikacijų iš *Clarivate Analytics Web of Science* (CA WoS) duomenų bazės sąrašų su žurnalų kvartilėmis ir citavimo rodikliais, keturias ilgalaikes 2017–2021 m. MTEP programų ataskaitas papildė bibliometriniais duomenimis bei „DOI“ nuorodomis (397 publikacijos), taip pat papildė Gamtos tyrimų centro tyrėjų 2022 m. publikacijų iš „CA WoS“ duomenų bazės sąrašą su žurnalų kvartilėmis ir citavimo rodikliais (162 publikacijos).

2022 m. Bibliotekos darbuotojai sėkmingai vykdė įvairias projektines veiklas. Kovą prasidėjo dar vienas duomenų bazės „Lituanistika“ rengimo etapas, jame dirbo 9 LMAVB darbuotojai (įrašų kūrimas, ekspertavimas). Rudenį buvo pradėtas naujas projektas, pavadintas „Nepažintas senųjų knygų pasaulis: Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės didikų paveldas Vilniaus bibliotekose“, iš dalies finansuojamas Lietuvos kultūros tarybos (vykdo dr. R. Cicėnienė, dr. A. Braziūnienė, dr. G. Drungilienė, S. Jaskelevičiūtė). Projektinės veiklos pagrindu Komunikacijos skyriaus vedėja I. Berulienė parengė nemažai originalių laidų (parėmė Spaudos, radijo ir TV rėmimo fondas): 5 laidas iš TV ciklo „LDK giminės. Paveldo ženklai Lietuvoje“ (Pliateriai, Tiškevičiai, Oginskiai, Goštautai, Radvilos; transliuota per *Lietuvos ryto TV* ir *Balticum TV*) ir 5 laidas iš ciklo „Vilniaus Babilonas“ (transliuota per *Lietuvos ryto TV* ir Bibliotekos *Yuotube* kanalą). Kartu su Lietuvos literatūros vertėjų sąjunga Biblioteka vykdė projektą „Knyga ir vertėjas. Viktoro Franklio *Sielogyda*“, paremtą Lietuvos kultūros tarybos (vykdė V. Petrikaitė; parodyta Bibliotekos *Yuotube* kanalu).

Institucijos reikšmę šalies ir tarptautiniu mastu apibūdina kasmet sudaromos bendradarbiavimo ir kitokios veiklos sutartys. 2022 m. vasario 28 d. jungtinės veiklos sutartį dėl partnerystės, kuriant tarptautinę duomenų bazę „Lituanistika“ Biblioteka pasirašė su Lietuvos mokslo taryba, kovo 29 d. bendradarbiavimo sutartį – su Azerbaidžano nacionalinės mokslų akademijos Centrine mokslinė biblioteka, spalio 4 d. sutartį dėl leidybos – su Palenkės Lukašo Gurnickio biblioteka (Balstogė), lapkričio 14 d. sutartį dėl rankraščių elektroninių kopijų – su Liublino valstybiniu archyvu, gruodžio 5 d. bendradarbiavimo sutartį dėl LMAVB dokumentų panaudos Vilniaus miesto savivaldybės portale „Vilniaus DNR“ – su UAB „Vilniaus planas“.

Finansinė ir ūkinė veikla

Kiekvienos institucijos veiklos rezultatus lemia valstybės skiriamos ir pačios institucijos uždirbamos lėšos. Jų panaudojimas 2022 m. pavaizduotas 7 lentelėje.

7 lentelė. Biudžetinių ir specialiųjų lėšų panaudojimas Bibliotekoje 2022 metais

Paskirtis	Biudžeto lėšos Eur	Specialiosios lėšos (pajamų įmokos) Eur
Darbo užmokesčiui	2 487 000,00	13 900,00
Sodrai	36 100,00	200,00
Spaudiniams įsigyti	55 329,74	
Saugyklų nuomai	91 200,00	
Komandiruotėms	1 600,00	600,00
Kvalifikacijos kėlimui	3 500,00	300,00
Reprezentacinėms išlaidoms	1 000,00	100,00
Informacinių technologijų išlaidoms	23 700,00	900,00
Prekių pirkimui	18 737,74	
Ilgalaikio turto įsigijimui		4 400,00
Komunalinėms paslaugoms	92 700,00	300,00
Ryšių paslaugoms	11 800,00	
Kitoms išlaidoms	7 932,52	5 800,00
Transporto išlaidoms	2 400,00	
Rekonstrukcijai	1 772 000,00	
Iš viso	4 605 000,00	26 500,00

2022-ieji Bibliotekai buvo sunkūs, nes pabrangus įvairioms paslaugoms, įstaiga liko skolinga: už komunalines paslaugas – 10 338 Eur, už ryšių paslaugas – 2 200 Eur, už informacines technologijas – 907 Eur. Skola Sodrai 2022 m. išaugo iki 8 772 Eur. Šias skolas Biblioteka vėliau apmokėjo iš 2023 m. skirtų asignavimų.

2022 m. buvo panaudoti visi asignavimai, skirti rekonstrukcijai (1 772 000,00 Eur). Už šias lėšas atlikti tokie numatyti darbai: įrengtos visos sistemos (gaisro gesinimo, gaisro signalizacijos, vėdinimo, dulkių surinkimo, apsaugos signalizacijos, elektros instaliacijos, vėsinimo, elektroninių ryšių, vandentiekio-nuotekų), baigti vidaus apdailos darbai. Iš dalies įrengta atvirųjų fondų valdymo ir savitarnos sistema.

Nežiūrint visų sunkumų, išorės ir vidaus bėdų, Biblioteka toliau dirbo. Statybos darbams kasmet vis sparčiau artėjant prie pabaigos, Biblioteka savo skaitytojams, lankytojams, taip pat ir darbuotojams atveria vis daugiau šiuolaikiškai įrengtų, darbui ir įvairioms veikloms pritaikytų erdvių. Visa tai nuteikia viltingai.

Parengė mokslinė sekretorė LEOKADIJA KAIRELIENĖ

Įteikta 2023 m. liepą